

CHLEBOVÉ STŘEVÍČKY

Théophile Gautier

CHLEBOVÉ STŘEVÍČKY

THÉOPHILE GAUTIER

eknizky.sk

CHLEBOVÉ STŘEVÍČKY by eknizky.sk is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License, except where otherwise noted.

Obsah

1. CHLEBOVÉ STŘEVÍČKY	1
-----------------------	---

CHLEBOVÉ STŘEVÍČKY

Poslechněte pověsí, kterou německé babičky vyprávějí svým vnoučátkům — tam v Německu, v té krásné vlasti pohádek a snů, kde jas luny, hrající sobě na mlhách starého Rýna, vytváří na tisíce fantastických vidin.

Chudá jedna žena bydlila sama na konci vesnice v chudobné chýši: byt byl velmi ubohý a nebylo v něm než nejnnutnějšího nábytku.

Staré lože se zkroucenými sloupci, s nichž visely sežloutlé šerkové závěsy, díže na zadělání chleba, ořechový kufr, lesknoucí se Čistotou, jehož však četné díry, udělané červotočem a zacpané voskem, svědčily o dlouhých jeho službách, pohovka s povlakem pobledlým a ošoupaným třesoucí se hlavou babiččinou, kolovrat prací ohlazený: to bylo všecko.

Byli bychom zapomněli na kolébku, docela novou, pěkně měkce vystlanou a přikrytou pěknou pokrývkou, květy vyšívanou, na níž neunavně pracovala jehla matky, zdobící jesličky svého Jezulátka.

2 CHLEBOVÉ STŘEVÍČKY

V ní bylo soustředěno všechno bohatství chudého domku.

Dítě purkmistrovo nebo městského rady nemohlo měkčeji spávat. Svatá marnotratnost, sladké šílenství matky, jež si odpírá všechno, jen aby dopřála trošku toho přepychu v lůně své bídy svému drahému kojeňátku!

Kolébka ta dodávala svátečního vzezření ubohému hnízdu. Příroda, jež je soucitná s nešťastnými, rozveselovala nahotu té chýše chumáči netřesku a sametem mechů. Dobré ty rostliny, plné soucitu, třeba vypadaly jako příživníci, zakrývaly právě vhod díry ve střeše, kterou vykráslily nádherně jako nějaký košík s květinami a tak zabránily, aby nepršelo na kolébku; holubi slétali se na okno a vrkali, dokud dítě neusnulo.

Malý ptáček, jemuž kdysi v zimě, když sníh pokryl zemi, dal Honzíček kousek chleba, pustil z jara zrnko ze zobáčku, to padlo dolů ku zdi a z něho vyrostl pěkný svlačec, jenž se svými zelenými úponky zachycoval za kameny a došplhal se rozbitým oknem do světnice a ověnil svými snítkami dětskou kolébku, takže ráno modré oči Honzíčkovy a modré zvonky svlačce probouzely se současně a pohlížely na sebe svými velmi rozumnými zraky.

Tento příbytek byl tedy sice chudý, nikoli však smutný. Honzíčkova matka, jejíž muž padl kdesi velmi daleko v bitvě, žila, jak Pán Bůh dal, od zeleniny a pak z výtědku svého kolovratu: bylo toho ovšem málo, avšak Honzíčkovi nescházelo ničeho, bylo toho dosti.

Matka Honzíčkova byla jistě zbožná a věřící žena. Modlila se, pracovala, cnostně žila, avšak jedné chyby se dopustila: zahleděla se s přílišnou láskou na svého synka a příliš byla na něj pyšna.

Často se stává, že matky, vidouce svoje krásná červená děcka s jich bacolatými ručkama s dŭlky, s bílou pletí a s růžovými patičkami, myslí si, že je mají na věky: však Bůh nedává ničeho, on jenom půjčuje; a tak jako věřitel, na nějž se zapomnělo, přicházívá někdy, aby žádal nazpět svůj dluh.

Poněvadž to svěží poupátko vypučelo z jejího stonku, matka Honzíčkova myslila, že ona mu dala život; a Bůh, který ze hlubin svého ráje s klenbou azurovou, posetou zlatými hvězdami, pozoruje vše, co se děje na zemi a slyší z končin nekonečna šum, který činí rašící tráva, neviděl to rád.

On věděl, že Honzíček je misálek a že matka příliš hoví jeho mlsavosti; toto zlé děcko často plakávalo, když po hroznech a po jablku mělo jisti chléb, předmět touhy tolika nešťastných, a matka ho nechala odhodit načatou skývu, anebo ji snědla sama.

Tehdy se sialo, že Honzíček onemocněl: byl rozpálen, dostal horečku, dech mu sípal v sevřeném hrdélku: měl záškrt, hroznou tu nemoc, pro kterou zrudly oči už tolika otců a tolika matek.

Ubohá žena, jak ho viděla, snášela děsná muka.

Zajisté jste viděli v některém kostele obraz Matky Boží, černě oděné, stojící pod křížem, s prsem otevřeným

4 CHLEBOVÉ STŘEVÍČKY

a se srdcem zakrváceným, z něhož vyčnívalo sedm mečů stříbrných, tři s té, čtyři s oné strany. To znamená, že není hroznějšího umírání, než když matka vidí umíratí své dítě.

A přece svatá Panna věřila v božství Ježíšovo a věděla, že syn její vstane z mrtvých.

Avšak matka Honzíčkova neměla té naděje.

Za posledních dnů chlapcovy nemoci matka stále bdící neustále jako stroj předla a klepot kolovrátku mísil se ve chrapot malého umírajícího.

Je-li to boháčům divné, že matka přede u úmrtního lůžka svého dítěte, je to tím, že nevědí, co muk uzavírá chudoba pro duši; běda! ona neničí pouze tělo, nýbrž i duši.

A to, co předla, byla příze na rubáš jejího malého Honzíčka; ona nechtěla zavinouti drahé tělíčko do plátna, jehož byla už upotřebila, a jelikož neměla peněz, poháněla svůj kolovrátek s příšernou činností; však nemusila dnes nit navlhčovati v ústech, jako obyčejně: dnes jí vyteklo dosti slz, aby ji namočily.

Na sklonku šestého dne Honzíček dokonal. Bud' náhodou, bud' ze soucitu také svlačec, který se vinul kolem kolébky, chřadnul a vadnul a usýchal, až pustil poslední svůj zkroucený květ na lůžko.

Když matka už byla naprosto jista, že dech na věky uletěl s jeho rtíků, na nichž zsinalost smrti nahradila růže života, přikryla okrajem přikrývky předrahou tu hlavičku, vzala balíček příze pod paží a zamířila k domku tkalcovu.

„Tkalče,“ pravila, „zde je příze velmi stejná, velice

jemná a bez uzlíků: pavouk neupřede tenčí pavučiny mezi trámy stropu; ať váš člunek pobíhá sem a tam; z této příze potřebuji loket plátna tak jemného, jako je plátno frisské nebo holandské.“

Tkadlec převzal balík, upravil osnovu a pilný člunek, tahaje niti za sebou, jal se sem tam pobíhati.

Hřeben upevňoval osnovu a plátno přibývalo na stavu bez přetržky stejné a tak jemné, jako košile nějaké arcivévodkyně nebo rouška, kterou kněz vytírá kalich u oltáře.

Když byla příze setkána, vracel tkadlec plátno ubohé ženě a řekl ji, neboť pochopil všecko podle zoufalého vzezření nešťastnice:

„Syn císařův, jenž umřel v loni, u prsu, nebyl ve své ebenové rakvičce se stříbrnými klíči zabalen do jemnějšího a hebcího plátna.“

Matka sbalila plátno a stáhla s vyhublého prstu tenký zlatý prsten, celý ošoupaný, a řekla:

„Dobrý tkalče, vezměte tento prsten, můj prsten svatební, jediné zlato, jež jsem kdy měla.“

Dobrý tkadlec ho však nechtěl přijati; ona ale pravila:

„Tam, kam jdu, nebudu potřebovati prstenu; cítím dobře, jak malé ručky Honzíčkovy mne táhnou pod zemi.“

Potom šla ke truhlářovi a řekla mu:

„Mistře, vyberte jádrové dřevo dubové, které by neshnilo, a jehož by červotoč neprovrstal; nařežte z něho pět prken a dvě desky a udělejte mi rakvičku této míry.“

6 CHLEBOVÉ STŘEVÍČKY

Truhlář vzal pilu a hoblík, upravil prkna a zatloukl kladivem hřebíky co nejjemněji, jen aby nevniknul hrot hřebíku do srdce matčina spíše nežli do dřeva.

Když bylo dílo hotovo, byli byste řekli, jak bylo pečlivě a pěkně provedeno, že to je krabice na drahokamy a na krajky.

„Truhláři, za to, že jste mi udělal tak pěknou rakvičku pro mého Honzíčka, dám vám svůj domek na konci vesnice a zahrádku vzadu a studnu s vinicí. — Nebudete čekatí dlouho.“

Potom s rubášem a rakvičkou, kterou nesla pod paží, jak byla maličká, ubírala se uličkami vesnice a děti, jež nevědí, co to je smrt, pravily:

„Hleďme, jak Honzíkova matka nese z Norimberka Honzíkovi pěknou krabici s hračkami; bezpochyby nějaké město s malovanými a nalakovanými domy, se zvonicí, obklíčenou olověným listem, s hlídkou a s věží s cimbuřím a stromořadím ku procházkám, nakadeřeným a pěkně zeleným, anebo spíše pěkné housle se soustruhovanými kolíčky a pražcem a se smyčcem z koňských žíní. — Oh; Kéž bychom měly taky takovou krabici!“

A jejich matky, náhle pobledlé, je zulíbaly, aby umlkly. „Vy hloupí chlapci, co to mluvíte; nepřejte si takovou krabici s hračkami, která se nosí s pláčem pod paží: vy brzo uvidíte, ubohé děti!“

Když se matka Honzíčková vrátila domů, vzala něžnou a ještě hezkou mrtvolku svého synáčka a počala ji

strojiti naposled, což se musí díti s největší pečlivostí, neboť ten ústroj má trvati na věčnost.

Oblékla mu jeho sváteční šatičky, hedbávnou sukénku a kožíšek, aby mu nebylo zima v těch vlhkých místech, kam odchází. Vedle mu položila panenku s emailovanými očima, kterou měl tak rád a která s ním spávala v kolébce.

Ve chvíli však, když chtěla mu urovnati rubášek na těle, jež už byla tisíckrát naposledy zlíbala, povšimla si, že zapomněla dáti svému malému nebožtíčkovi jeho pěkné červené střevíčky.

Počala je hledati po sednici, neboť ji působilo muka, viděti ty bosé nožky, kdysi tak teplé a tak růžové, nyní tak ledové a tak bledé. Však za její nepřítomnosti krysy našly střevíčky pod postelí a nemajíce nic lepšího za potravu, jaly se kousati a hrýzti a trhati kůži.

To byla veliká muka pro ubohou matku, že její Honzíček měl jíti na onen svět bos; tehdy, když srdce není než jedna jediná rána, postačí nejmenší dotek, aby krvácelo.

I zaplakala nad těmi střevíčky: z těch očí vyschlých a zanícených mohla vyprýstěti ještě jedna slza.

Jak by mohla jestě koupiti Honzíčkovi střevíčky, když darovala svůj prsten i svůj dům. A ta myšlenka ji mučila. Usilovným sněním jí přišla myšlenka.

V díži zůstal celý bochník chleba, nebo nešťastnice už dávno živila se pouze svým hořem a nic nejedla.

Překrojila bochník, vzpomenuvši si, že druhdy

8 CHLEBOVÉ STŘEVÍČKY

dělávala ze střídky Honzíčkovi pro zábavu holuby a kachny a slepice a botky a loďky a jiné hračky.

Dala střídku do hrsti a hnětla ji svým palcem, navlhčujíc ji svými slzami; pak z ní udělala pár střevíčků a ty obula na ledové a siné nožky mrtvého děcka a potom s lehčím srdcem zabalila rubáš a zavřela rakvičku. — Prvé, když hnětla střídku, přišel žebrák na práh a pokorně prosil o kousek chleba: ona mu naznačila rukou, aby odešel.

Hrobník přišel si pro rakvičku a pochoval ji v koutě hřbitova pod keř bílých růží: bylo hezky, nepršelo, země nebyla vlhka; to bylo matce útěchou, nebo měla starost, aby její ubohý Honzíček neztrávil svou první noc ve hrobě příliš špatně.

Vrátivši se pak do pustého domku, postavila kolébkou vedle svého lože, lehla si a usnula.

Zlomená povaha podlehla.

A spíc, měla sen, nebo aspoň myslila, že to byl sen.

Zjevil se jí Honzíček, oděný jako v rakvi ve svůj sváteční šat, v kožíšku s labutí kožešinou, v ruce maje svou pannu s emailovýma očima a na nohou chlebové střevíčky.

Vypadal smutný!

Neměl té aureoly, jakou má smrt dáti nevinným dětem: nebo vloží-li se dítě do hrobu, vyjde z něho anděl. Na jeho tvářích nekvetly rajske růže, byly bledé, smrtí bíle posypané; z pod světlých řas splývaly mu slzy, veliké vzdechy zdvihaly mu malá prsíčka.

Zjevení zmizelo a matka se probudila smočena potem,

unesena tím, že viděla syna, však poděšena, že ho viděla tak smutným; avšak utěšovala se slovy:

„Ubohý Honzíček! ani v Ráji nemůže na mne zapomenouti.“

Příští noci se zjevení opakovalo: Honzíček byl ještě smutnější a ještě bledší.

Jeho matka rozpjala k němu náručí a pravila mu :

„Drahé dítě, hled' se utěšiti a netrap se v Nebi, já přijdu za tebou.“

A třetí noci Honzíček přišel opět; vzdychal a plakal ještě více než dříve a zmizel, spínaje ručičky: neměl panenku, avšak své chlebové střevíčky měl stále.

Znepokojená matka šla se poraditi ku ctihodnému knězi jenž jí řekl:

„Budu bdíti dnes v noci s vámi a zeptám se malého zjevení; ono mně odpoví; já znám slova, jež třeba říci duchům nevinným anebo hříšným.“

V obvyklou hodinu objevil se Honzíček a kněz ho vyzval posvátnými slovy, aby pověděl, co ho trápí na onom světě?

„To ty chlebové střevíčky mně působí muka a brání mně přístupu na diamantové schody rajske; jsou mnohem těžší mým nohám nežli škorně postilionovy a já nemohu v nich přejiti ani dva nebo tři první stupně a to mně působí veliké trápení, neboť vidím nahoře oblak krásných cherubínů s růžovými křídly, a ti mne volají, abych si šel s nimi hráti a ukazují mně hračky stříbrné a zlaté.“

A po těch slovech zmizel.

10 CHLEBOVÉ STŘEVÍČKY

Zbožný kněz, jemuž se byla matka Honzíčkova vyznala, pravil:

„Dopustila jste se těžkého provinění, zneuctila jste náš chléb vezdejší, chléb posvěcený, chléb Pána Boha, chléb, jež Ježíš Kristus při poslední večeři zvolil, aby představoval jeho tělo, a když jste byla odepřela skývku žebráku, který přišel na váš práh, uhnětla jste z něho střevíčky pro svého synka. Třeb otevřítí rakev, zouti chlebové střevíčky s nohou chlapcových a spáliti je na ohni, který všecko očisťuje.“

A provázen hrobníkem a matkou šel kněz na hřbitov; hrobník vyhodil několik lopat hlíny a byl na rakvi, kterou otevřel.

Honzíček ležel v rakvi tak, jak ho tam matka byla uložila, jenom tvář jevila výraz bolesti.

Potom zbožný kněz opatrně zul chlebové střevíčky s nohou malé mrtvolky a spálil je sám na plameni svíčky, modle se při tom.

Když nastala noc, Honzíček objevil se své matce naposledy, byl však veselý, růžový, spokojený a s ním byli dva malí cherubinkové, kteří se již stali jeho přáteli; měl světelná křídélka a diamantový prstenec.

„Oh! drahá maminko! Jaká radost, jaké štěstí a jak jsou krásny zahrady rajske! Tam si jen věčně hrajeme a milý Pán Bůh nikdy nehubuje.“

A druhého dne matka spatřila opět svého synáčka, nikoli však na zemi, nýbrž na nebi: neboť umřela téhož dne, čelo majíc opřeno o prázdnou kolíbkou.

